

*Никифорчук Дмитро Йосипович*, завідувач  
кафедри оперативно-розшукової діяльності  
Національної академії внутрішніх справ,  
доктор юридичних наук, професор;  
*Чемерис Дмитро Дмитрович*, ад'юнкт  
Національної академії внутрішніх справ

## **ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ СВІДКІВ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ, ВІДКРИТИХ ЗА ФАКТАМИ БЕЗВІСНОГО ЗНИКНЕННЯ ОСІБ**

Допит свідка посідає одне з чільних місць серед слідчих (розшукових) дій, необхідних для встановлення місцезнаходження безвісно зниклої особи. Протокол допиту в цих кримінальних провадженнях є не лише самостійним процесуальним джерелом доказів, як це передбачено в ч. 2 ст. 84 КПК України [1], а й може містити підстави для здійснення низки слідчих дій, наприклад, проведення обшуку, тимчасового доступу до речей і документів, негласних слідчих (розшукових) дій тощо. Також у протоколах допиту наявна інформація, що потребує перевірки за допомогою оперативних і оперативно-технічних засобів про безвісно зниклих осіб, що, відповідно до п. 2 ст. 6 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [2], є підставою для здійснення оперативно-розшукової діяльності. Тому особливу увагу слід звернути на якість складання цього виду документа саме на початковому етапі досудового розслідування.

Специфічність допиту свідка в справах цієї категорії полягає в тому, що необхідно встановити не лише обставини, які підлягають доказуванню (як зазначено в ч. 1 ст. 65 КПК України), а й сукупність характеризуючих даних та антропологічних ознак безвісно зниклої особи. Це слугує вихідним моментом для визначення напряму пошуку та подальшого формулювання версій. Крім цього, визначається доцільність проведення певних оперативно-розшукових заходів у майбутньому.

Згідно з п. 9.2 наказу МВС України «Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні» від 7 липня 2017 року № 575, начальник слідчого підрозділу забезпечує цілодобове чергування слідчих, які спеціалізуються на розслідуванні кримінальних правопорушень, учинених проти особи [3]. Не всі слідчі повною мірою володіють аспектами розшукової роботи. З огляду на це, пропонуємо розглянути перелік типових запитань, які необхідно з'ясувати під час допиту. Це забезпечить повноту інформування, якість наповнення баз даних, швидкість реагування, вчасність постановки на централізований облік, спростить слідчому процес допиту. Буде виключена необхідність уточнення відповідної інформації. Запитання, відповіді на які необхідно

з'ясувати для розшуку безвісно зниклої особи, умовно можна поділити на чотири блоки (табл. 1).

Таблиця 1

**Перелік типових запитань, які необхідно з'ясувати під час допиту свідків у кримінальних провадженнях, відкритих за фактами безвісного зникнення осіб**

| № з/п | Групи запитань, відповіді на які необхідно з'ясувати та зафіксувати в протоколі допиту | Перелік типових запитань                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Примітки                                                                                                      |
|-------|----------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.    | Паспортні дані на безвісно зниклу особу та обставини зникнення                         | Прізвище, ім'я, по батькові зниклого; де, коли та за яких обставин особа безвісно зникла; адреса фактичного мешкання, місце реєстрації; серія та номер паспорта, ким і коли видано цей документ; засоби зв'язку, номери телефонів, номери банківських карток; якими соціальними мережами користувалася особа                                                                                       | Копії документів, що підтверджують особу, якісні фотографії, документи на телефон тощо                        |
| 2.    | Можливість зникнення за кримінальних обставин                                          | Що особа повідомляла перед зникненням; чи були в неї конфліктні ситуації, чи є вороги; чи не висловлювалися на її адресу погрози; чи не було підозрілих дзвінків, чи не мала вона боргів; чи не пропадали великі суми грошей або інші цінності разом із безвісно зниклою особою                                                                                                                    |                                                                                                               |
| 3.    | Характеристика особи, її способу життя та зв'язків                                     | Особливості поведінки, наявність судимостей; наявність автотранспорту, зброї; умови мешкання, вподобання та захоплення, дані зв'язків; наявність родичів в інших населених пунктах, у тому числі за кордоном; сімейний стан, наявність інтимних стосунків; місце навчання, роботи; з якими співробітниками підтримує стосунки (іхні контакти); куди потенційно могла виїхати безвісно зникла особа |                                                                                                               |
| 4.    | Антропологічні дані (відповідно до впізнавальної карти)                                | Вік (на вигляд), статура, зріст, розміри головного убору, розмір взуття, татуювання, сліди операцій, ампутації, фізичні вади, пороки розвитку, протези, стан зубів, форма обличчя, опис волосся, спинки носа, губів, підборіддя, очей, особливості мовлення, голос, хронічні захворювання, група крові.<br>Окремо вказати, у чому була одягнена особа та які речі зазвичай носила                  | Встановити, де лікувалася особа, для вилучення карт стаціонарного хворого та амбулаторної карти в стоматолога |

Зазначений перелік не є вичерпним і може доповнюватися відповідно до обставин безвісного зникнення особи.

На нашу думку, використання представленого переліку запитань, які необхідно з'ясувати у свідка на початку досудового розслідування, оптимізує діяльність слідчо-оперативних груп на місці події та сприятиме швидкому розшуку безвісно зниклої особи.

#### ***Список використаних джерел***

1. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>. – Назва з екрана.

2. Про оперативно-розшукову діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 18 лют. 1992 р. № 2135-XII. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>. – Назва з екрана.

3. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні [Електронний ресурс] : наказ МВС України від 7 лип. 2017 р. № 575. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17/page>. – Назва з екрана.